VODIČ ZA APLIKANTE

1. UVOD

De facto za Mlade je trogodišnji program podrške razvoju građanskog društva u čijem je fokusu **uključivanje i osnaživanje mladih,** koji Fond za aktivno građanstvo fAKT realizuje u patnerstvu sa nevladinom organizacijom Alfa Centar.

Opšti cilj programa: Jačanje uloge organizacija građanskog društva koje rade sa mladima i za mlade, u promovisanju transparentnog i participativnog upravljanja, demokratskih reformi i ljudskih prava.

Specifični ciljevi:

- podrška manjim organizacijama građanskog društva i njihovom umrežavanju, kako bi postale lideri u rješavanju pitanja mladih kroz participativno upravljanje
- podrška manjim organizacijama, građanskim pokretima i pokretima koji djeluju u svojim lokalnim zajednicima, mladim akitivistima i lokalnim neformalnim grupama, u osmišljavanju i vođenju inovativnih akcija na teme koje su mladima važne.

Osmišljen uz učešće mladih, osim pružanja finansijske podrške, program obuhvata jačanje kapaciteta, obuke, mentorstvo, sticanje znanja i vještina kroz učešće u konkretnim akcijama, kao i povezivanje i umrežavanje omladinskih i organizacija građanskog društva, koje rade sa mladima i za mlade. Interaktivne info sesije u vidu otvorenih dana i Studentski karavan predstavljaju dodatnu mogućnost učešća u programu, naročito za neformalne grupe, mlade akitiviste, studentsku populaciju i novoosnovane organizacije.

Program uključuje i kampanju predstavljanja i afirmisanja potencijala i uloge mladih kao pokretača i učesnika društvenih promjena, sa akcentom na konkretnim akcijama i pričama mladih koji su ih pokrenuli, i uz njihovo aktivno učešće u pripremi sadržaja i u realizaciji kampanje. Ključne aktivnosti se realizuju u saradnji sa Mrežom za mlade Crne Gore, koja je krovna organizacija mladih, odnosno savez omladinskih organizacija, organizacija koje rade sa i za mlade, te saveza i unija mladih iz Crne Gore.

Dvije grant šeme čine okosnicu programa De facto za Mlade:1) O-ruk! i 2) Liderstvo mladih. Prioritetne oblasti i teme programa su:

- **učešće mladih i dijalog na lokalnom nivou**
- **volonterske akcije**
- **zapošljavanje mladih (inovativni pristupi)**
- **ekološki i klimatski aktivizam**
- **kultura i kreativne industrije**
- **mentalno zdravlje i borba protiv vršnjačkog nasilja**
- **sport i slobodno vrijeme mladih**

Projekat finansira Evropska unija, dok je kofinansiranje obezbijeđeno od strane Ministarstva regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama.

2. O-RUK! KLJUČNE INFORMACIJE

Kroz „O-ruk!" šemu malih grantova želimo da podržimo osmišljavanje i vođenje inovativnih akcija na teme koje su mladima važne. Poziv je namijenjen manje razvijenim organizacijama, lokalnim neformalnim grupama i mladim akitivistima, kao i građanskim pokretima i pokretima koji djeluju u svojim lokalnim zajednicama, naročito van Podgorice. U fokusu je podrška inicijativama koje predstavljaju pravovremeni odgovor na izazove, probleme ili pitanja koji se tiču većine mladih u zajednici, a koje istovremeno imaju potencijal da uključe što veći broj mladih, uz podršku šire lokalne zajednice.

Ukupni trogodišnji fond za ovu grant šemu iznosi 180,000 eura (60,000 godišnje). Od početka programa u januaru 2025. godine, do sada je podržano 18 projekata u iznosu od 89,625 eura.

Poziv je otvoren tokom trajanja programa i uslovljen raspoloživim sredstvima za ovu grant šemu. Indikativni termin sastanka Komisije, koji prati obnovu poziva, naveden je u okvirnom planu aktivnosti i u samoj objavi poziva.

Prijave koji pristignu do 02. oktobra 2026. (do 12h), će biti razmatrane na sastanku Komisije koji će biti održan u četvrtoj sedmici oktobra mjeseca.

Prijave koje budu primljene nakon datuma navedenog u obnovi poziva, će biti razmatrane na prvom narednom sastanku Komisije.

3. PRIORITETNE OBLASTI I PRIHVATLJIVE AKTIVNOSTI

Kako je i navedeno u uvodu, programski fokus je na angažovanju mladih i inicijativama zajednice u sledećim oblastima: **učešće mladih i dijalog na lokalnom nivou, volonterizam, zapošljavanje mladih (inovativni pristupi), ekološki i klimatski aktivizam, kultura i kreativne industrije, mentalno zdravlje i borba protiv vršnjačkog nasilja, kao i sport i slobodno vrijeme mladih** (sportske aktivnosti i aktivnosti kvalitetnog provođenja slobodnog vremena i razvoja kreativnosti među mladima). Podsticanje inovativnih pristupa uključivanju i osnaživanju mladih na lokalnom nivou je od posebnog značaja.

Programom će se podržati samo akcije u okviru navedenih prioritetnih oblasti i tema, koje doprinose ostvarivanju cilja „O-ruk!" grant šeme, istovremeno i cjelokupnog programa „De facto za Mlade!".

3.1. Aktivnosti koje mogu biti podržane

Indikativne aktivnosti:

- Monitoring i analiza sprovođenja legislative (zakoni i podzakonska akta), politika i strategija, akcionih planova i indikatora njihove realizacije;
- Umrežavanje i izgradnja partnerstava;
- Aktivnosti mobilizacije/uključivanja građana u rješavanje problematike u okviru prioritetnih oblasti;
- Organizovanje obuka stručnog usavršavanja/osposobljavanja mladih za tržište rada, uključujući sticanje digitalnih vještina;
- Javno zastupanje, lobiranje i i razvoj strategija od stane organizacija civilnog društva, kojima se utiče na donošenje politika i reformu zakonodavstva;
- Prikupljanje odgovarajućih informacija, uključujući statističke podatke i istraživanja, kako bi se donosiocima odluka omogućilo da formulišu i sprovode politike;
- Promocija kvalitetnije komunikacije i saradnje između građanskih i političkih aktera, uključujući razvoj mehanizama strukturiranog dijaloga;
- Uključivanje žena, mladih, pripadnika romske zajednice i drugih marginalizovanih grupa u formalne i neformalne strukture donošenja odluka, uključujući i sistem političkih partija;
- Aktivnosti koje podstiču ućešće mladih u kulturnim i sadržajima konstruktivnog i kreativnog provođenja slobodnog vremena (muzika, umjetnost i zanatstvo, izložbe, i sl.);
- Aktivnosti koje promovišu učešće mladih u sportu – sportski događaji, sportski klubovi, sportovi na otvorenom i drugi slični događaji;
- Aktivnosti koje podstiču uključivanje mladih u van-nastavne aktivnosti;
- Aktivnosti vezane za formalno i neformalno obrazovanje mladih;
- Aktivnosti koje poboljšavaju pristup mladih psiho-socijalnoj, zdravstvenoj i pravnoj podršci i pomoći (sa fokusom na mentalno zdravlje i vršnjačko nasilje);
- Pozorišne predstave, performansi i slični sadržaji, koji se bave problemom diskriminacije ili promovišu inkluziju i toleranciju (društveno-angažovani teatar).

Napomena: navedena lista nije ograničavajuća, već ima svrhu smjernica u kontekstu ciljeva, prioriteta i oblasti/tema konkursa. Rodna dimenzija u okviru prijedloga projekata je naročito preporučljiva.

3.2 Ograničenja: aktivnosti koje se ne podržavaju

- Akcije koje se odnose samo ili uglavnom na individualno sponzorstvo za učešće na radionicama, seminarima, konferencijama i kongresima;
- Akcije koje se odnose samo ili uglavnom na individualno stipendiranje za studije ili obuke/kurseve;
- Akcije koje se tiču samo ili uglavnom studijskih posjeta ili učešća na međunarodnim forumima;
- Infrastrukturni projekti ili projekti dominantno fokusirani na kupovinu opreme;
- Kupovina i/ili renoviranje zgrada ili kancelarija;
- Aktivnosti preduzete prije potpisivanja ugovora;
- Akcije usmjerene na ostvarivanje profita;
- Kupovina materijalnih dobara radi njihove raspodjele (npr.: humanitarna pomoć koja podrazumijeva kupovinu proizvoda/robe koja bi se donirala; kupovina raznih vrsta mašina/aparata ili sličnih proizvoda u cilju njihove dodjele pojedincima/korisnicima projekta);
- Akcije koje diskriminišu, ili podstiču mržnju prema pojedincima ili grupama na osnovu roda, seksualne orijentacije, vjerskih uvjerenja ili izostanka istih, ili njhovog etničkog porijekla;
- Akcije koje podržavaju pojedinačne političke partije;
- Akcije koje su već podržane kroz druge programe EU, ili drugih donatora.

4. FINANSIJSKI ASPEKT

Od ukupnog trogodišnjeg fonda od 180,000 eura za ovu grant šemu (60,000 godišnje), od početka 2025. godine, podržano je 18 projekata u iznosu od 89,625 eura.

Preostali fond za podršku do kraja ove godine iznosi oko **30,000 eura.**

Projekti mogu trajati **od dva do četiri mjeseca**, a iznos koji može biti dodijeljen za pojedinačni projekat kreće se u rasponu od **€3,000** do **€6,000.**

Primaoci grantova mogu ponovo aplicirati za podršku, nakon podnošenja i odobrenja finalnog izvještaja. Maksimalni iznos koji može biti dodijeljen jednom aplikantu (organizaciji ili grupi) tokom trogodišnjeg trajanja programa De facto za mlade (i obije grant šeme) je ograničen na 30,000 eura.

Traženi iznos sredstava treba da pokrije 100% troškova projekta.

5. USLOVI ZA UČEŠĆE: OPŠTI KRITERIJUMI

Pravo učešća na konkursu imaju kako registrovane organizacije civilnog društva (OCD), tako i neformalne grupe, koje nijesu pravna lica.

5.1. Uslovi učešća za OCD:

- Da su neprofitnog karaktera
- Da su registrovane[1] u Crnoj Gori
- Da su direktno odgovorne za pripremu i sprovođenje projekta.

5.2. Uslovi učešća za neformalne grupe:

- Grupu čine najmanje tri osobe koje su okupljene oko rješavanja problema i potreba mladih u zajednici, i nijesu formalno registrovani.

Upravljanje projektima neformalnih grupa:

Sredstva dodijeljena za realizaciju projekata neformalnih grupa se administriraju uz posredovanje i podršku organizacija koje su registrovane, odnosno imaju status pravnog lica (tzv. administrator granta):

- Organizacija koja preuzima ulogu administratora, daje saglasnost da za potrebe projekta ustupi na korišćenje svoj žiro račun.
- Ugovor se potpisuje između tri strane: predstavnika neformalne grupe, organizacije koja administrira grant i Fonda za aktivno građanstvo. Nakon potpisivanja ugovora, sredstva se uplaćuju na račun administratora granta, koji onda obavlja plaćanja prema odobrenom budžetu, uz dogovor i u ime neformalne grupe.
- U idealnim okolnostima, administrator granta je organizacija koja djeluje u istoj lokalnoj zajednici kao i neformalna grupa, baveći se istom ili sličnom problematikom, i koju predlaže neformalna grupa.
- Ukoliko se ne može identifikovati organizacija koja ispunjava ove uslove, Fond za aktivno građanstvo će preporučiti odgovarajuću organizaciju, sa kojom ima prethodnu saradnju i čije je finansijsko upravljanje odgovorno i transparentno.
- U oba slučaja, administator granta mora biti kredibilna organizacija, sa iskustvom upravljanja projektima.
- Podržane grupe će više informacija o daljoj proceduri dobiti od osoblja naše fondacije.

Kriterijumi za odabir aplikacija

[1] Registrovane u skladu sa jednim od sledećih zakona: Zakon o nevladinim organizacijama, Zakon o radu, Zakon o reprezentativnosti sindikata, Zakon o Privrednoj komori Crne Gore, Zakon o sportu.

- **Organizacija civilnog društva ili neformalna grupa predlaže aktivnosti na lokalnom nivou, baveći se pitanjem/problemom koji se tiče šire zajednice mladih;**
- **Predložena akcija zahtijeva pravovremeni odgovor;**
- **Aktivnosti imaju potencijal da mobilišu zajednicu.**

Od svih aplikanata se očekuje da njihovi principi rada uključuju neposredan rad sa građanima i njihovo uključivanje, i da su zasnovani na ljudskim pravima, dostojanstvu, jednakosti motivaciji i posvećenosti razvoju na lokalnom nivou.

Broj prijava po podnosiocu projekta

Organizacija/grupa ne može podnijeti više od jedne aplikacije po pozivu, bilo kao podnosilac projekta, ili kao partner (partnerstvo nije obavezno).

Napomena za partnerske projekte: kako partneri učestvuju u kreiranju prijedloga projekta i njegovoj realizaciji i koriste finansijska sredstva pod istim uslovima koja važe i za podnosioca prijedloga projekta, partnerska organizacija mora zadovoljiti iste kriterijume kao i aplikant (vidjeti pod 5.1. i/ili 5.2)

Ukoliko je partner pravno lice, potrebno je dostaviti istu prateću dokumentaciju, kao i za podnosioca prijedloga projekata istog statusa. Informacije o partnerima na projektu treba da budu predstavljene u Prijavnom formularu.
Napomene:

- Organizacije/neformalne grupe koje realizuju projekte podržane kroz naše programe, a još uvijek nijesu završile sve ugovorne obaveze u vezi sa realizacijom projekata, nemaju pravo učešća na ovom konkursu.
- Organizacije koje imaju pristup većim fondovima drugih donatora nisu prioritet programa De facto za Mlade.

6. KAKO SE PRIJAVITI

Aplikanti koji ispunjavaju navedene kriterijume se pozivaju da dostave popunjen prijavni paket, koji mogu preuzeti sa datih linkova:

PRIJAVNI PAKET

1. Prijavni formular
2. Prijedlog budžeta

I. Aplikanti koji imaju status pravnog lica, uz prijavni paket treba da dostave sljedeću prateću dokumentaciju:

- Kopiju rješenja o registraciji organizacije
- Kopiju statuta organizacije

- Kopiju finansijskog iskaza za 2025. godinu (bilans stanja i bilans uspjeha) podnijetog Poreskoj upravi[2]; odnosi se i na organizacije koje nijesu imale prihod u prošloj godini.

Napomena za novoosnovane organizacije:

- Ukoliko je vaša organizacija registrovana ove godine (2026.) umjesto finansijskog iskaza (bilansa stanja i uspjeha), dostavljate potpisanu i pečatiranu izjavu ovlašenog lica da organizacija nije imala prihoda do sada ili ako jeste, u izjavi se navede o kom iznosu se radi i ko je donator.

II. Neformalne grupe, osim prijavnog paketa dostavljaju samo Izjavu predstavnika/ca grupe, koja je dostupna na ovom linku: Izjava predstavnika neformalne grupe

7. Rok za podnošenje prijedloga projekata

Prijave koji pristignu do 02. oktobra 2026. (do 12h), će biti razmatrane na sastanku Komisije koji će biti održan u četvrtoj sedmici oktobra mjeseca.

Dokumentaciju je potrebno dostaviti isključivo na e-mail adresu: fond@faktcg.org sa naznakom Prijava na O-ruk konkurs (dodati i naziv aplikanta)

Svi podnosioci dobiće potvrdu o prijemu e-maila sa prijavnim paketom. Nepotpuni prijedlozi projekata, prijedlozi projekata dostavljeni na neki drugi način koji nije propisan ovim konkursom, neće biti uzeti u razmatranje, kao ni prijedlozi dostavljeni na neodgovarajućim obrascima.

Za dodatne informacije se možete obratiti osoblju fAKT-a, slanjem upita na fond@faktcg.org najkasnije sedam dana prije isteka roka za podnošenje projekata. Odgovori na pojedinačna pitanja biće dati putem elektronske pošte. Ukoliko se procijeni da postavljena pitanja mogu biti od značaja za druge aplikante, zajedno sa odgovorima i važnim napomenama za sve, biće objavljena na sajtu fAKT-a (www.faktcg.org) nakon isteka roka za njihovo postavljanje.

Napomena: kako bi svi podnosioci prijedloga projekata bili u ravnopravnom položaju, fAKT ne može davati mišljenje o ciljevima, aktivnostima i očekivanim rezultatima predloženih projekata, kao i o drugim elementima prijedloga projekata.

8. OCJENJIVANJE PRIJEDLOGA PROJEKATA I ODLUČIVANJE: KORACI

1. Administrativna provjera prijavne dokumentacije i ispunjenost osnovnih kriterijuma;

2. Prijave koje prođu administrativnu provjeru, šalju se Komisiji za evaluaciju projekata i dodjelu finansijske podrške;

[2] Sa brojem iskaza koji dodjeljuje Poreska uprava

3. Komisija procjenjuje prijedloge projekata i pravi rang listu na osnovu dodijeljenih bodova (za više informacija, pogledati evaluacionu/bodovnu tabelu);

4. Za podršku se razmatraju projektni prijedlozi koji dobiju najmanje 60 bodova, nakon čega Komisija donosi konačnu odluku o projektima koji će biti finansirani.

5. **Spisak podržanih projekata će biti objavljen na web stranici fAKT-a do kraja oktobra 2026.**

9. OKVIRNI PLAN AKTIVNOSTI

Objava poziva	3. septembar 2026.
Krajnji rok za postavljanje pitanja	25. septembar 2026.
Otvoreni petak	11. septembar
Zatvaranje konkursa	2. oktobar 12h
Sastanak Komisije za evaluaciju projekata i dodjelu finansijske podrške	22/23. oktobar 2026.
Obavještenje aplikantima čiji su projekti podržani	Najkasnije 2 dana nakon sastanka Komisije
Objava spiska podržanih projekata	Poslednja sedmica u oktobru 2026.
Potpisivanje ugovora	Kraj oktobra/početak novembra 2026.

BODOVNA TABELA

Kriterijumi (maksimalni broj bodova: 100)
1. Relevantnost: 45 bodova
• Usklađenost predloženog projekta sa ciljem i svrhom Poziva „O-ruk!" • Relevantnost za konkretnu zajednicu i potrebe mladih (prijedlog projekta je usmjeren na rješavanje pitanja od interesa za mlade i dobro je objašnjen) • Geografsko područje/zajednica u kojoj organizacija/grupa djeluje (razvijene u odnosu na manje razvijene zajednice i područja) ***Napomena: ako je projekat ocijenjen sa manje od 23 boda u ovoj oblasti, automatski se odbija***
2. Izvodljivost: 40 bodova
• Prijedlog lokalne akcije ili inicijative je jasan: konkretno obrazlaže metode i ima plan aktivnog uključivanja mladih, kao i šire zajednice • Plan aktivnosti je realan i ostvarljiv • Nosioci projekta imaju relevantno iskustvo, znanje i vještine za realizaciju predloženog projekta ***Napomena: ako je projekat ocijenjen sa manje od 20 bodova u ovoj oblasti, automatski se odbija***
3. Budžet: 15 bodova
• Predloženi budžet je realističan: troškovi su realno procijenjeni i predviđena sredstva su dovoljna za realizaciju planiranih aktivnosti